

Домбыра үйірмесінің жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі	Әдебиеттер
I – тоқсан				
1	Кіріспе сабақ	1	06.09.2024	Әдістемелік
2	Домбыра аспабының шығу тарихы	1	13.09.2024	кітаптар
3	Домбыраның құрылысы	1	20.09.2024	
4	Домбырашының отырысы мен аспап ұстауы	1	27.09.2024	Домбыра
5	Домбыра қағыстары, саусақтармен жұмыс жасау	1	04.10.2024	
6	№1 жаттығу	1	11.10.2024	
7	№1 жаттығу. Нота созылымдылығы	1	18.10.2024	домбыра
8	№2 жаттығу	1	24.10.2024	
II - тоқсан				
1	№2 жаттығу. Динамик белгі жайында	1	08.11.2024	Домбыра
2	Дәстүрлі әндер және ән өнері		15.11.2024	
3	«Еркем – ай» әнін үйрену	1	22.11.2024	
4	Оң қолдың қойылымы. Қағыстар	1	29.11.2024	
5	Сол қолдың қойылымы. Перне басу	1	06.12.2024	домбыра
6	Буынға бөліп ойнау. Жатқа ойнау	1	13.06.2024	
7	«Қошақан » әнін үйрену	1	20.12.2024	
8	Пауза. «Туған жер» әнін үйрену	1	27.12.2024	домбыра
III – тоқсан				
1	«Гүлдерайым» әні	1	10.01.2025	Әд.кітаптар
2	«Гүлдерайым» әні	1	17.01.2025	
3	Позициялар мен аппликатура	1	24.01.2025	
4	«Келіншек» күйі	1	31.01.2025	домбыра
5	Динамика белгілері	1	07.02.2025	
6	«Келіншек» күйі	1	14.02.2025	
7	Дыбыстың сапасы	1	21.02.2025	
8	«Келіншек» күйі	1	28.02.2025	домбыра
9	Шығармаларды қайталау, әрі қарай жетілдіру	1	07.03.2025	
10	Әндерді қайталау	1	14.03.2025	
IV – тоқсан				
1	Мажор, минор гаммалар	1	04.04.2025	Әд.кітаптар
2	«Әлқисса» күйі	1	11.04.2025	
3	«Әлқисса» күйі	1	18.04.2025	домбыра
4	Қайталау 5 – 6 буын	1	25.04.2025	
5	«Әлқисса» күйі	1	02.05.2025	
6	Әндерді қайталау	1	08.05.2025	
7	Шығармаларды дамыта шерту	1	16.05.2025	
8	Қорытындылау сабақ	1	23.05.2025	аспаптар

Жетекшісі: Аязбай А.Ж

Бағдарлама мазмұны

Кіріспе: Домбыра аспабының шығу тарихы және оның түрлері туралы мағлұмат беру.

Домбыра және оның түрлері: Батыс Қазақстан домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Арқа домбырасының үлгісі және шығу тарихы. Мазмұның сұрау түсіндіру. Домбыра аспабының суретін салу. Тексеру. Көне аспаптардың айырмашылығы

Домбыраның құрылысы мен күтімі: Домбыра аспабының бөлшектерінің құрылысы. Түсіндіру. Тексеру. Домбыраны күтіп ұстау.

Домбыраның құлақ күйі: Төменгі ашық «соль» ішегі туралы түсінік. Жоғарғы ашық «ре» ішегі туралы түсінік. Кварта оң бұрауы. Түсіндіру. Квинта теріс бұрауы. Түсіндіру тексеру, талқылау

Оқушыны домбыра тартуға дайындау: Домбырашының отырысы. Түсіндіру. Ер баламен қыз бланың домбыра ұстау айырмашылығы. Айнамен жұмыс. Түсіндіру.

Екі қолдың қойылымы: Оң қол мен сол қол саусақтарының қойылым ерекшеліктері. Оң қолқағыс трихтарын үйрену. Сол қол саусақтарының қойылымы. Эпюдтер. Тексеру, талқылау.

Жаттығу, эпюдтер үйрету: Аппликатуралық әдіске жаттығу. Екпін түрлері. Төмен, жоғары қағыстарға жаттығу. Тексеру, талқылау. Сұқ саусақ арқылы ойналынатын жаттығулар.

Күй дегеніміз не? Оқушыларға күй атасы туралы және шығу тарихы жөнінде мәлімет беру. Қайталау, талқылау. Домбыра күйлері және түрлері. Қайталау, талқылау. Буындар мен сағаларды меңгерту. Жеке тексеру.

Репертуарды көбейту: Домбырада жеңіл әуенді жаттығуларды нотамен үйрету. Шағын күйлерге тоқталу. Оқушының деңгейіне қарай күрделі шығармалар үйрету. Әр түрлі жанрдағы күйлерді меңгерту.

Қорытынды. Оқушыларды жеке тексеру. Нота сауаты. Күйлерді қайталау.

Бағдарламаның іске асыру шарттары:

- Балалардың жас ерекшеліктерін қадағалау
- Қажетті техникалық құралдарын пайдалану (үнтаспа, күйтабақ, бейне таспалар)
- Балалардың ой-өрісін дамыту мақсатында, мұражайға саяхат жасау

Күтілетін нәтиже

Бағдарлама нәтижесінде оқушылардың бойындағы жақсы қасиеттер, орындаушылық мәдениетін сақтау, салт-дәстүрін, отаншылдық сезімін ояту, ұлт жандылығы мықты, халық қазынасын көзінің қарашығындай сақтайтын тұлға болу.

Түсінік хат

Домбыра көне аспап және ол қазақпен кіндіктес ұлыстардың бәріне ортақ мүлік, домбыра мәдениетінің меншігі тамыры тарихқа терең жайылған, байырғы аспап. Әрбір өлкенің күй өнері әр түрлі және аспаптарының да тұрқы жағынан өзгешілігі бар.

Оқушыларға осы қоңыр дауысты домбыраның шығу тарихын, мәдениетін, ерекшелігін үйрету. Ата-бабаларымыздың айтып кеткен ақыл-өсиет, күй қазынамызды жас ұрпақтарға жалғасын таба білдіру. Ұлттық дәстүр мен салт-сана тағылымын жас жеткіншек бойына дарытып, оның жан жүйесін оятуда, өнерге деген ынғасын арттыруда қазақтың қасиетті де киелі кара домбырасының атқаратын ролі ерекше.

Домбыра үні өзіне тән дыбыстық бояуымен, алуан түрлі желіс-қағыстарымен қатар, өте бай көркем образдық әлемімен де айқындалып, қазақ халқының тарихи дүниетанымы және психологиялық ерекшеліктерімен тығыз байланысып жатады. Домбыра үйренуде тек күй тарту немесе оны ән әуеніне қосу ғана емес, сондай-ақ домбырада пьеса орындаушылық өнері де кеңінен орын алған. Соған байланысты мұнда оның ойнау ерекшеліктері, өзіндік түрлі әдіс-тәсілдері ойға қонымды нақтылы түрде өрнектелген. Осы орайда оқушының домбыра тартуды меңгеруі табиғи логикалық жүйемен баспалдақты түрде – алғашқы қағыстар, перне басу, әр түрлі дыбыс шығару әдіс-тәсілдерін, жеңіл ән әуендерін үйренуден басталады. Одан әрі халық күйшілерінің төкпе күйлер мен шертпе күйлерді меңгеру кәсіби тұрғыда талданады.

«Қолына домбыра ұстаған балаға имандылық пен дарындылықтың жылуы дарып, қатыгездіктен аулақ болады», - деген накыл сөзде үлкен шындық жатыр. Өйткені домбыра-үлкен рухани, адамгершілік мектебі, баға жетпес эстетикалық өмір оқулығы.

Мақсаты: Оқушыларға домбыра аспабын ойнау шеберлігін кәсіби дұрыс меңгерту, қазақ халқының ұлы күйшілерінің, сал серілердің өнерлерімен танысу. Домбырада қолданылатын штрихтар, әдістерді меңгерту. Сахнаға шығу, өзін өзі ұстау мәдениетін үйрету.

Міндеті: Оқушыларды қазақ халқының тіліне, салт-дәстүріне, тарихына, мәдениетіне, рухани қасиеттеріне құрмет сезімін ояту. Халқына деген құрмет және мәдени мұраларын қастерлеуге бағыттау.

Ембі қаласының мектеп жанындағы интернаты бар
№7 ЖББОМ КММ – нің 2024 – 2025 оқу жылына арналған

«Домбыра» үйірмесінің оқу БАҒДАРЛАМАСЫ

Жетекшісі: Аязбай А.Ж

2024 – 2025 оқу жылы